

כניסת שבת: 17:39

צאת שבת: 18:36

רבנו תם: 19:12

זה השער לה' צדיקים

יבואו בו

פְּרִשֶׁת לָךְ לָךְ

לקבלת העלון במייל:

sagifrenkel@gmail.com

לתגובות והערות:

שגיא 054-6868199

וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֵךְ לְךָ מֵאֶרֶץ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִפֶּת אֲבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֵרָאָךְ (יב,א)
 כותב הרה"ג שקד בזהדנה שליט"א (עלון 'דברי קודש' גיליון 91): חז"ל (מדרש רבה ל"ט ט') שואלים
 מדוע הקב"ה לא גילה לאברהם אבינו לאן הוא שולח אותו ואומר לו רק שילך אל הארץ אשר אראך.
 והתשובה שלהם היא: בשביל לתת לו שכר על כל פסיעה ופסיעה. ולכאורה קשה, ואם ה' יתברך היה
 מגלה לאברהם אבינו ללכת לארץ ישראל, האם לא היה לאברהם אבינו שכר פסיעות? בפשט הדבר יש
 לומר שהשכר על הליכתו לארץ ישראל בלי לדעת לאן ללכת הוא יותר גדול מאשר שכר הליכה
 בידיעה לאן ללכת, והקב"ה רצה להגדיל את השכר של אברהם אבינו.

אבל מעניין מאוד שראיתי באחד הספרים שכתב שאם הקב"ה היה מודיע לאברהם אבינו לאן צריך
 ללכת, אברהם אבינו היה עושה קפיצת הדרך, ולא היה מקבל שכר פסיעות על הליכתו מכיוון שלא
 יהיו פסיעות בהליכתו. ידוע שאברהם אבינו היה בקי בקפיצת הדרך (כמו שכתוב בשער 'מאמרי
 רז"ל' לרבנו האר"י זצוקללה"ה במאמר 'ארבע פסיעות של אברהם אבינו').

הרה"ג ראובן גולן שליט"א הביא את תירוצו של 'רבינו בחיי': פירש ש"לך לך" הוא מלשון לכלוך, כלומר
 לך לך כדי שלא תתלכלך ותיטנף מדרכיהם הרעים של אנשי ארצך ובית אביך. והקשה רבי שמשון
 פינקוס, וכי אצל אברהם אבינו יש חשש שיושפע מסביבה רעה, והרי אדרבה, זו היתה מהותו
 ומידתו המיוחדת שהיה לבד בלי שום חבר, הורה או מורה, ועליו אמרו חז"ל (ב"ר מב, ח): "אברהם
 העברי. למה נקרא שמו עברי? שכל העולם כולם בעבר האחד והוא בעבר השני", והיינו שעמד איתן
 כנגד השפעת בית אביו שהיו עובדי עבודה זרה, וכנגד השפעת כל העולם כולו, והפיץ את הדת
 האמיתית בכל העולם, ואם כן איזה חשש היה שיושפע לרעה מאנשי סביבתו.

וביאר, שהתשובה טמונה בדבריו של רבינו בחיי שביאר את ענין לך לך מלשון לכלוך, שכמו
 שהלכלוך נדבק באדם מבלי שתהיה לו כוונה ומחשבה לקרבו אליו, אלא מהאוויר ומאליו ידבק בו, כן
 היא השפעת הסביבה, שגם אם יזהר האדם לא להשתייך אליהם ולא להתחבר איתם, בעל כורחו
 תדבק בו השפעת דרכיהם. (עלון 'בארה של תורה' גיליון 918)

וַיֹּאמֶר הֶבֶט נָא הַשְׁמִימָה וּסְפֹר הַכּוֹכָבִים אִם תּוּכַל לִסְפֹּר אֹתָם וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה יִהְיֶה זֶרְעֶךָ (טו,ה)
 ביאור נפלא ביאר רבי מאיר שפירא מלובלין, שהרי כל בר דעת יודע שאי אפשר לאדם לספור ולדעת
 מנין הכוכבים. ומכל מקום כאשר אך שמע אברהם את ציווי הבורא "סְפֹר הַכּוֹכָבִים" מיד החל לספורם
 בלא לחשוב חשבונות שאין ביכולת בשר ודם לספורם ומה לו להתחיל לספורם כלל. ועל כן אמר לו
 השי"ת "כֹּה יִהְיֶה זֶרְעֶךָ", כלומר, רצוני שכך ינהגו בניך אחר כך, שלא יתפעלו ממחשבות ייאוש,
 ויקפצו מיד אל תוך העבודה, וה' כבר יהא בעזרם. כי "לא עָלִיךָ הַמְּלָאכָה לְגִמּוּר" (אבות ב, טז), ואת
 גמור המלאכה ישלים הקב"ה בעדו, כמו שנאמר (תהלים מ, ג): לֹאֵל גִּמּוּר עָלֶיךָ.
 (עלון 'בארה של תורה' גיליון 918)

וּיִצָּא אֹתוֹ הַחוּצָה (טו,ה)

רש"י מביא שהקב"ה אמר לאברהם: צא ממה שראית במזלות, כיון שלאברם אין בן, אבל לאברהם יש בן, לשרי אין וולד, אבל לשרה יש וולד, זאת אומרת, שיש מצב ואפשר לשנות את המזל שלך, על ידי כך שבורא עולם שינה לו את השם והוסיף את האות ה' לשמותיהם. ישנה אפשרות נוספת לשנות את המזל והיא על ידי תפילה, אם אדם מתפלל הוא יכול לשנות הכל בתפילתו.

הרב פינקוס זצ"ל בספריו המדהימים "תפארת שמשון" על התורה, מביא סיפור: על ה"חוזה מלובלין" ששנה אחת אמר לתלמידו ר' **בונים מפשיסחא** שבצעירותו עסק במסחר: בשנה הבאה, אתה תפסיד את כל כספך, אחרי שנה הגיע ר' בונים ל"חוזה מלובלין" ואמר לו: הנה עברה השנה ולא הפסדתי את כספי, שאל אותו החוזה: מה עשית במשך השנה? סיפר לו: התפללתי הרבה שלא אפסיד את כל כספי, אמר לו החוזה: אני אמרתי שתפסיד בלי תפילה, אבל עם תפילה זה משהו אחר.. עם תפילה אפשר להשיג הכל!

אנחנו לא יודעים על כוחה של התפילה, איזה כח יש לנו בפה, צריך להחדיר בבית את כוחה של התפילה, אם אתה רוצה שישתדר משהו, אל תחכה שתהיה תקלה ואז תתפלל, אלא תבקש ותתפלל לפני, וגם תפילה על דברים פשוטים בורא עולם שומע, סיפר לי אברך יקר: שהוא תמיד עושה קניות באמצע שבוע שאז אין עומס של אנשים בחנויות. שבוע אחד, אשתו ביקשה ממנו שהיא חייבת שהוא יערוך קניות, וזה היה ביום חמישי... ולהיכנס לסופר ביום חמישי זה בערך שעתיים המתנה, והוא רוצה להספיק להגיע לכולל ערב בזמן, הוא סיפר, שכל הדרך ל"סופר" הוא אמר תהילים שלא יהיו תורים ארוכים בקופות, ושיסיים מוקדם, ובאמת, באותו הרגע שסיים את קנייתו הוא נכנס ישר לקופה ללא שום המתנה, שזה נדיר ליום חמישי בשעות הערב, תפילה, זה גם על דברים כאלה שנראים לנו קטנים, כמו ילד קטן שפונה לאביו גם בשביל שקל לכוס ברד. ('מקשיבים לקולך' לך-לך תשפו)

וַיְהִי רִיב בֵּין רַעֲי מְקַנָּה אֲבָרָם וּבֵין רַעֲי מְקַנָּה לוֹט.. וַיֹּאמֶר אֲבָרָם אֶל לוֹט אַל תְּהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ (יג,ז-ח)

אם מתבוננים, בהתחלה, אמר "ריב" ואח"כ שינה את הלשון ל"מריבה", מדוע שינה את הלשון??? והתשובה: ש"ריב" זה בלשון זכר, בהתחלה זה ריב, משהו קטן, אבל בהמשך זה עובר להיות "מריב ה" בלשון נקבה, משהו שפורה ורבה ומגיע לממדים שאף אחד לא חלם. ההבדל בין ריב ל-מריבה זה האותיות מ' ו-ה'. הגמרא בנדרים (מא') אומרת: "דעה קנית מה חסרת" הפירוש הפשוט, שאם יש לאדם שכל יש לו הכל, ואפשר לומר שאם יש לאדם שכל שזה "דעה קנית" אז "מה חסרת" פירושו, תחסיר את האותיות מ' ו-ה' מה"מריבה" ואז ישאר רק "ריב".

ר' יעקב אבוחצירא זיע"א אומר: חידוש יפה על הפסוק (איוב כו,ז) "תִּלְהָ אֶרֶץ עַל בְּלִי מָה" שזה נאמר על הבולם פיו בשעת מריבה, שעליו עומד העולם, אומר ר' יעקב: בלימה, פירושו בלי-מ, ה, בלי האותיות מ' ו-ה' ואז במקום "מריבה" זה נשאר "ריב" משהו קטן עד שזה הולך ונעלם.

השאלה הגדולה: אם עשו לך, לקחו לך ועקצו אותך, מהו המתכון להפוך את המריבה לריב? איך מכבים את אש המחלוקת??? והתשובה: על ידי ויתור!!! כשאתה מוותר, אז באותו רגע העולם עומד עליך, ובזכותך!!! ת-ו-ו-ת-ר רק תרויח!!! **סיפר אחד הדרשנים:** יום אחד בשעה שהוא נסע באוטובוס, הוא היה עד למקרה מדהים של ויתור, וראה איך שבורא עולם שילם לו במזומן עם ריבית והצמדה, האוטובוס העלה אנשים ש שילמו ונכנסו, למי שזוכר פעם היו יכולים לשלם לנהג, ואם היית מביא לו שטר גדול, הוא היה מחזיר לך עודף, היום הכל עם "רב קו" אם אתה לא מטעין את הכרטיס לפני הנסיעה, אתה לא יכול לנסוע, מאוד מזכיר את מאמר חז"ל: "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת, ומי שלא טרח בערב שבת מה יאכל בשבת". והנה כאשר האוטובוס התחיל בנסיעה, עוברות מספר דקות ומגיע אדם שנראה "יושב טוב" ואומר לנהג: נהג החזרת לי עודף ועכשיו שאני מסתכל חסר לי 50 שקלים.

אמר לו הנהג: אתה נורמלי כל אחד יבוא ויגיד לי שנתתי לו עודף וחסר לו 1,000 שקל, מה נראה לך שאני תמים? נולדתי בלילה, אבל לא אתמול והנהג לא רצה לתת לו בלילה כסף, הנוסע ש' חנן אותו ב-טונים גבוהים לא ויתר והתחיל להיות בלגן "זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי".

סיפר הרב: ראיתי אחד שישב בספסל לפני שהוציא את הארנק ואיך שהוא הוציא את הארנק שלו הסתכל ימינה ושמאלה ווידא שאף אחד לא רואה אותו, וזרק שטר של חמישים שקל על הרצפה, ואז צעק לאדם שבא לנהג ואמר לו ה-ל-ו, יש פה חמישים שקל על הרצפה! אותו אדם אמר לנהג: שכנראה זה נפל כשהוא הלך לשבת במקום והוא מבקש סליחה.

לאחר מספר דקות הוא חזר לנהג, הנהג שראה אותו אמר לו: מה עכשיו??? אמר לו הנוסע: תשמע משהו מוזר קורה פה, עשיתי סדר וראיתי שכן החזרת לי חמישים, והחמישים שמצאתי על רצפת האוטובוס הם לא שלי. אמרתי לו: אני יודע של מי החמישים שהיו על הרצפה, של מי? שאל אותי, ומאפה אתה יודע שזה של? אמרתי לו: אני ראיתי אותו מוציא את חמישים השקלים מכיסו וזורק אותם על הרצפה.

שאל אותו הנוסע: זה אתה זרקת? ענה לו: כן, ולמה שתעשה דבר כזה? שאל, ענה לו: שהרב שלהם אמר להם, שבשביל השלום שווה לשלם כל מחיר, וראיתי שאתה והנהג עוד שניה רבים, ולכן הוצאתי את חמישים השקלים האחרונים שיש לי, ואפילו שתכננתי בכסף הזה לאכול אני ואשתי, בכל זאת ויתרתי למען השלום, והנה אתה רואה שלא הפסדתי, שאתה עכשיו מחזיר לי את חמישים השקלים.

שאל אותו: ואם אני לא אחזיר לך? ענה לו: תשמע, אם אני נתתי חמישים שקלים כדי שאתה לא תריב עם הנהג, וודאי שש ווה לי לתת אותם שאני לא אריב איתך. אמר לו הנוסע: שמע, אני אף פעם לא נוסע באוטובוסים, אבל היום הרכב שלי עובר טיפול ולכן עליתי לאוטובוס, ומה שהתווכחתי עם הנהג זה לא בגלל הכסף, אלא בגלל שיש לי עיקרון שלא ירמו אותי, וכשראיתי שמצאתי נרגעתי, אבל בגלל המעשה האציל שלך, אני רוצה להחזיר לך קצת, נתן לו 5,000 שקלים, ואז אמר לו: שמע, יש לי רשת מסעדות, ואני רוצה להעניק לך בנוסף ארוחה זוגית לך ולאשתך, מדהים, איך שויתור מונע מחלוקת! ולדעת ולהפנים שתמיד מרויחים מויתור! וגם אם אתה לא רואה את זה במידי, דע לך, ויתרת- הרווחת!!!

ה"משך חכמה" אומר דבר יפה על הפסוק (בראשית יג, ו): "וְלֹא נָשָׂא אֹתָם הָאָרֶץ לְשִׁבְתָּ יַחְדָּו כִּי הָיָה רִכּוּשָׁם רָב וְלֹא יָכְלוּ לְשִׁבְתָּ יַחְדָּו". שלכאורה, הפסוק חוזר על עצמו, שבהתחלה אומר הפסוק את הסיבה שהם לא יכלו לשבת ביחד, ואומר שזה בגלל שהיה רכושם רב, ואח"כ חוזר שוב שהם לא יכלו לשבת יחדיו, אבל פה לא כתובה הסיבה, מדוע התורה חוזרת ואומרת שלא יכלו לשבת יחדיו??? התשובה: שהתורה באה ללמד שבמחלוקת גם אם בהתחלה היה לך סיבה כי חסמו לך את האויר, חסמו לך את החנייה, אבל אחרי שאתה עושה מחלוקת, גם אם אחרי זה הסיבה עוברת, המחלוקת נשארת, אתה פתאום מגלה שאתה רב אתו על סיבה שגדל לה "זקן לבן". (מקשיבים לקולך' לך-לך תשפו)

הרב איתן כהן שליט"א – ממי למד אברהם להיות עמוד החסד?

את המדרש שאני יאמר לכם, אתם מכירים אותו, ועליו אני בונה את השיחה. המדרש כותב: שאל אברהם אבינו את שם בן נח: "באיזו זכות יצאתם מן התיבה?", על זה שהם זכו להיכנס לתיבה, לא דיברו על זה, רק על הזכות שהם יצאו מהתיבה. אמר לו שם בן נח: "בצדקה שהיינו עושים שם". בצדקה הזו – זה הזכות שיצאנו. אמר לו אברהם אבינו: "מה צדקה היה לכם לעשות בתיבה? וכי עניים היו שמה? והלא לא היו שמה אלא נח ובניו, ולמי הייתם עושים צדקה?, אמר לו שם: "עם הבהמה ועם החיה ועם העופות. שלא היינו ישנים בלילות, אלא נותנים לפני כל אחד מאכלו".

אותה שעה אמר אברהם אבינו: "ומה אלו, שעשו צדקה עם בהמה וחיה, בזכות זה יצאו מן התיבה. אני, אם אעשה חסד עם בני אדם, על אחת כמה וכמה!" באותה שעה נטע אברהם אבינו אשל בבאר שבע, 'אשל' ר"ת – אכילה, שתייה, לווייה. פלא פלאים, כל מה שאיש החסד אברהם אבינו – זה הגיע מהסיפור של שם בן נח.

הסבא מסלבודקה, הרב נתן צבי פינקל, שלח את רבי ירוחם ממיר בשנה האחרונה של הסבא מקלם, שילך ללמוד אצלו שנה שלמה (הוא היה תלמיד המובהק של הסבא מסלבודקה). אמר לו: "אני רוצה שאתה תלך תלמד שנה שלמה מהסבא מקלם". הסבא מקלם היה מבוגר מאוד, חולה מסוכן מאוד. פעמים שכשהיה מדבר היה יוצא לו דם מהגרון מרוב שהיה חולה. אומר: "הגעתי לישיבה, לקלם. בתקופה של פעם לא היו מים ליטול ידיים, והיו ממלאים חבית בפתח של הבית כנסת, והיה שם איזה כויר, וצינור שמוריד את המים לחבית למטה".

מספר רבי ירוחם ממיר, "אני נכנסתי לישיבה, אני רואה את הסבא מקלם, מבוגר, מרים את החבית של המים – המים הלא נקיים – כדי לשפוך אותם בחוץ. אמרתי: 'מה? אף אחד פה לא עוזר לו?' ורצתי מיד לעזור לו. איך שאני בא להניח את היד, הוא נתן לי כזאת צעקה, אני ברחתי". הוא אומר לי: "אתה בא לקחת ממני את הזכות לשמש את באי בית המדרש? מאיפה יש לך את הזכות לבוא לקחת לי את הזכות הזו? מאיפה הייתה לך מחשבה לקחת לי את הזכות הזאת לשמש את אנשי בית המדרש?".

והסבא מקלם אמר לו: "את זה היו מוכרים בקלם בשמחת תורה". כמה דפי גמרא, כמה מסכתות אתה מוכן בשביל לשפוך את המים האלו? לא היו מוכרים לא פתיחת ההיכל ולא הקפות ולא שום דבר. היו מוכרים חסד – מי יזכה לנקות את השירותים, ומי יזכה לקחת את המים לביוב, ומי יזכה לטאטא את הבית מדרש. את זה היו מוכרים. איך אפשר לעשות חסד אחד עם השני. כשהסבא מקלם שפך את המים, חזר. אומר לו: "כמדומני שאתה פה תלמיד חדש". אמר ר' ירוחם: "הרב, עכשיו הגעתי".

"אז אני אגיד לך. תראה, אלוקים החליט למחוק את העולם. היה מבול. אלוקים החליט שגמרנו, זהו, העולם הזה כבר לא יהיה יותר. אז מה עושים? אז בונים עולם חדש. איך נבנה אותו? אמר בורא עולם: 'אני בונה אותו רק בחסד, בהטבה אחד לשני', 'עכשיו תראה, נח למי הטיב? הטיב עם בהמות וחיות. זה ההטבה שהייתה לו. ובזכות זה נבנה עולם. אחריו בתור היה אברהם אבינו. אברהם אבינו עם מי הטיב? עם גויים. לא עם יהודים. כולם היו גויים. אחריו בתור הגיע משה רבנו. משה רבנו – 'זירא בסבלותם'. זה משה רבנו. רק את זה התורה מדגישה. שאר הדברים התורה לא מדגישה. כי התורה רוצה להגיד לך: אתה יודע על מה העולם עומד? העולם עומד רק על זה שמטיבים אחד עם השני".

סיפר הרב גרוסמן, הרב של מגדל העמק: "מדי פעם, כשיש לי זמן (ואין לי הרבה זמן) אני מגיע למשרד, מוציא מהקלסרים את כל השמות של הבנות שלמדו אצלי, ואני מתקשר לשאול בשלומן". "יום אחד, הגעתי למשרד מוקדם, לא היה לי מה לעשות. הוצאתי את הקלסרים, הבת הראשונה שראיתי בקלסר אני מתקשר. איך שהיא עונה לי, הבת פורצת בבכי, בוכה, אני לא הבנתי מה קרה. שאלתי אותה, אחרי שהיא לקחה רגע להירגע: 'תגידי, למה את בוכה?', 'אני אספר לך כבוד הרב. אני מאז שעזבתי את המקום פה, הדרדרתי למטה. הגעתי עד מקום שאי אפשר יותר להידרדר, עד שאול תחתית. ונמאס לי מהחיים, החלטתי שאני עולה לעולם שכולו טוב. והתחלתי לכתוב מכתב פרידה מההורים שלי, מהמשפחה".

"כשאני כותבת עכשיו את המכתב, אני אומרת: ריבוננו של עולם, תגיד, אני חשובה לפניך או לא חשובה לפניך? אם אני חשובה לפניך, תן לי סימן. כבוד הרב, עשר שניות עברו, ואתה מתקשר. עשר שניות!". התרגשתי מאוד. התחלתי לבכות. "איפה את נמצאת?" שאל הרב גרוסמן, ונסע אליה, חיזק אותה, הכניס אותה לאיזו מדרשיה. "הייתי בחתונה שלה", אומר הרב גרוסמן, "התחתנה עם חוזר בתשובה חזק מאוד. הקימה בית נאמן בישראל".

לפעמים הרגשה טובה שאתה נותן לשני. אל תחשוב שצריך הרבה דברים. מהרגשה טובה שאתה נותן לשני, אתה לא יודע מה אתה יכול לעשות. (דרשתי קרבתך' גיליון 115)

